

Hvidbog over høringsbidrag indkommet til forslag til Natura 2000-handleplaner 2022-2027

(udarbejdet i samarbejde med Miljøstyrelsen samt Faaborg-Midtfyn, Nyborg, Langeland og Ærø Kommuner)

Generelt om høringen:

- Høring og offentliggørelse i perioden 29. februar til og med den 25. april 2024 på Svendborg Kommunes, Nyborg Kommunes, Ærø Kommunes og Langeland Kommunes hjemmeside.
- Høring og offentliggørelse i perioden 7. marts til og med den 2. maj 2024 på Faaborg Midtfyns og Miljøstyrelsens hjemmeside.
- Berørte myndigheder er orienteret pr. mail.

Om hvidbogen:

Hvidbogen gengiver høringssvarene som resumé. Til hvert høringssvar har administrationen givet deres bemærkninger samt forslag til ændringer, som indstilles til de respektive udvalg.

Administrationen benytter følgende indstillinger:

- Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer. *Det betyder, at Svendborg Kommune har noteret sig informationerne i høringssvaret, men høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.*
- Hvis høringssvaret giver anledning til ændringer i Natura 2000-handleplanen. *Vil et forslag til konkrete ændringer være indsat under indstilling.*

Alle høringsbidragene er desuden vedlagt i deres fulde længde i separat bilag.

Høringssvar:

Nummer	Høringssvar fra (Navn/forening)	Vedrørende handleplan for
1	Carsten Holm	Sydfynske Øhav
2	Miljøstyrelsen	Sydfynske Øhav
3	Ærø i Centrum	Sydfynske Øhav
4	Dansk Ornitologisk Forening	Sydfynske Øhav
5	Miljøstyrelsen	Søer ved Tårup og Klintholm
6	Miljøstyrelsen	Sydfynske Øhav
7	Danmarks Naturfrednings Forening	Sydfynske Øhav, Søer ved Tårup og Klintholm og Rødme Svinehaver

Høringssvar til forslag til Natura 2000-handleplaner 2022-2027			
	Høringsbidragets indhold (sammenfatning)	Administrationens bemærkninger	Indstilling
Generelle bemærkninger			
7. Danmarks Naturfredningsforening (DN)	DN finder at beskrivelserne af indsatserne er for overordnede og at det derfor er svært at vurdere om der er gjort nok og om det planlagte er tilstrækkeligt.	I følge § 3 i 'Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner' skal handleplanen være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes, men handleplanen må ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen. Administrationen vurderer, at handleplanens detaljeringsgrad lever op til bekendtgørelsen.	Giver ikke anledning til ændringer.
	DN savner en evaluering af de hidtidige indsatser. DN angiver desuden, at beskrivelserne af hvad der er gennemført, er meget generelle og i flere tilfælde ikke kan stedfæstes.	I følge § 2 stk. 4 i 'Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner' skal handleplanen indeholde en redegørelse for gennemførelse af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Det er således ikke kommunens opgave at vurdere effekten af indsatserne. Effekterne vurderes i Miljøstyrelsens basisanalyser, der udarbejdes på baggrund af Miljøstyrelsens Novana-undersøgelser. Administrationen er enig i, at vi kan være mere tydelige med hensyn til, hvilke indsatser, der er gennemført og hvor. Dette adresseres med	Se under høringssvar fra Miljøstyrelsen.

		<p>tekster under indstilling vedr. høringssvar fra Miljøstyrelsen.</p> <p>Der er ikke medtaget uddybninger for Klintholm og Rødme Svinehaver, da disse arealer er meget små, hvorfor administrationen vurderer, at en yderligere præcisering af indsatserne og placeringen ikke er nødvendigt.</p>	
Sydfynske Øhav			
1. Carsten Holm, Ærøskøbing	Der fremsættes forslag om, at del af havet ud fra kysten ved Vejsnæs tages ud af Natura 2000-planen, da det ikke har betydning for fugle.	Miljøstyrelsen er myndighed, når det gælder ændringer af afgrænsningerne af Natura 2000-områder. Udarbejdelse af kommunale handleplaner rummer ikke mulighed for at ændre på afgrænsningerne af Natura 2000-områder.	Giver ikke anledning til ændringer.
2. Miljøstyrelsen (MST)	I handleplanens afsnit 7, beskrives det, at projekterne gennemføres ved frivillige aftaler. MST gør opmærksom på, at det ikke fremgår, at kommunalbestyrelsen er forpligtet til at gennemføre Natura 2000-planen, selvom der ikke kan opnås frivillige lodsejraftaler.	Den efterlyste tekst findes i handleplanens afsnit 1.1. For at undgå misforståelser tilføjes ”som udgangspunkt” i teksten i afsnit 7.	I afsnit 7 ændres teksten: ”Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler” til ”Projekterne gennemføres som udgangspunkt ved frivillige aftaler.”
	MST gør opmærksom på, at Natura 2000-handleplanen skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. MST finder det vanskeligt at vurdere dette ud fra redegørelsen. MST beskriver 5 indsatser, der mangler redegørelse:	Kommunen tilslutter sig Miljøstyrelsens kommentar og uddyber teksten i handleplanen for de 5 nævnte indsatser.	I afsnit 3.1 indsættes følgende tekst: ”Redgørelse for indsatser fra Natura 2000-plan 2016-21. Sikring af sammenhæng mellem forekomster af kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust. Der er ikke gennemført indsatser. Der er tale om en planlagt indsats på et areal op til 30 ha. Forbedring af tilstanden af levestederne for brushane, rørdrum og rørhøg forbedres.

	<ul style="list-style-type: none"> • Sikring af sammenhæng mellem forekomster af kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust. • Forbedring af tilstanden af levestederne for brushane, rørdrum og rørhøg forbedres. • Tilstanden af levestederne for fjordterne, dværgterne, havterne, klyde og splitterne forbedres, så 75 % af de kortlagte levesteder for fjordterne, dværgterne, havterne og klyde samt levestedet for splitterne får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet. • Bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne forklit og hvid klit med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %. • "Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats." Det bør tydeliggøres i hvilket omfang de gennemførte indsatser har været 		<p><i>En igangværende indsats for brushane i form af græsning i Noret på Tåsinge er videreført. Af 5 levesteder med indsats for rørdrum i den hidtidige handleplan har Miljøstyrelsen taget 4 levesteder ud af basisanalysen. Der er ikke gennemført indsats på det 5. levested. Indsatsen videreføres. Levested med tidligere indsats for rørhøg er taget ud af den seneste basisanalyse.</i></p> <p><i>Tilstanden af levestederne for fjordterne, dværgterne, havterne, klyde og splitterne forbedres.</i></p> <p><i>For fjordterne er 2 levesteder hhv. taget ud af den seneste basisanalyse eller har opnået god tilstand. Herudover er der opsat henstillingsskilte ved Kelds Nor. Der var ikke beskrevet nogen særskilt indsat for dværgterne, men artens levesteder er sammenfaldende med levesteder for havterne. På havternelokaliteterne er der sat henstillingsskilte op på 4 lokaliteter, som er Langholm, Langholmshoved, Lilleø og Hjortø. Der er bekæmpet prædatorer på henholdsvis Dejrø (rotter) og Monnet (ræv). Der er gennemført pleje på 4 lokaliteter. 9 lokaliteter har med seneste basisanalyse ændret status til god tilstand. Bortfald og tilgang af en række lokaliteter med seneste basisanalyse gør regnskabet usikkert. Kommunen vurderer, at indsats på 4 lokaliteter for havterne ikke er gennemført. Indsatsen videreføres. For klyde gælder, at der nu iflg. basisanalysen er god tilstand for klyde på Hjortø, og der gennemføres græsning og bekæmpelse af ræv på Monnet. Levesteder for splitterne på Siø og Mejlhoved er blevet vedligeholdt ved afgræsning.</i></p> <p><i>Bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne forklit og hvid klit med fokus på arealer med en</i></p>
--	---	--	--

	målrettet denne retningslinje. Hvis indsatsen ikke har været relevant noteres dette blot.		<p>forekomst på over 10 %. I handleplan 2016-21 var beskrevet en indsats på op til 5,3 ha. Der blev ikke gennemført indsatser.</p> <p>Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. Der har, bortset fra videreført afgræsning, ikke været gennemført indsatser målrettet denne retningslinje."</p>
	MST bemærker, at der ikke er redegjort for de kortlagte skovnaturtyper, som ikke er fredsskovspligtige eller offentligt ejede. Natura 2000-handleplanen skal indeholde en redegørelse for gennemførelsen af den planlagte indsats, herunder hvordan sikring af en skovnaturtypebevarende drift og pleje er gennemført.	Administrationen kan tilslutte sig MSTs kommentar og indstiller, at der tilføjes tekst herom.	I afsnit 3.1 indsættes følgende tekst: "Skovnaturtyper, som ikke er fredsskovspligtige eller offentligt ejede. Der er ikke gennemført indsatser. Indsatsen var planlagt for et areal op til 20 ha."
	MST pointerer, at det skal fremgå i Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunen har været særlig opmærksom på de naturtyper/arter, der er i tilbagegang, og som er nævnt under specifikke retningslinjer i Natura 2000-planen for anden planperiode. Det drejer sig om: tørt kalksandsoverdrev, kalkoverdrev, surt overdrev, tidvis våd eng, rigkær, samt mosehornugle, almindelig ryle, brushane,	<p>Administrationen kan overordnet tilslutte sig MSTs kommentar og foreslår en uddybende tekst medtaget i handleplanen.</p> <p>Der er udelukkende forekomst af tørt kalksandsoverdrev på areal ejet af Naturstyrelsen på Ristinge Klint. Derfor medtages ikke uddybning for Ristinge Klint.</p> <p>Detaljeringsgraden i forslaget til handleplanen har været på linje med tidligere handleplaner, men MST lægger nu en anden linje.</p>	<p>I afsnit 3.1 indsættes følgende tekst: "Opmærksomhed på særlige naturtyper og arter, der er i tilbagegang. Med facilitering af naturpleje er der sikret den nødvendige græsning af en række lokaliteter. Som eksempler kan nævnes Piledybet på Langeland (tidvis våd eng og rigkær), Ålemosen (rigkær) og Monnet (surt overdrev). En stor del af områdets kalkoverdrev ligger på arealer ejet af Naturstyrelsen. En stor del af de øvrige kalkoverdrev afgræsses. Facilitering af græsning på strandenge har bidraget til at sikre mindst god tilstand på alle levesteder for almindelig ryle og næsten alle levesteder for brushane. Mosehornugle</p>

	<p>dværgterne, splitterne, ederfugl, plettet rørvagtelt og klokkefrø, som har en væsentlig forekomst i området.</p>		<p>forekommer kun med ca. 5 par årligt i Danmark, men yngler næsten årligt i Det Sydfynske Øhav, hvor der er afgræssede arealer, mulighed for rededække, mange gnavere og ingen prædatorer. Dværgterne yngler typisk på holme uden prædatorer og med få forstyrrelser. I 2021 ynglede 31 par i Det Sydfynske Øhav. Splitterne er meget afhængig af forekomst af hættemåger. Hættemågerne har næsten helt forladt tidligere koloni på Siø, selvom forholdene synes uændrede og dermed egnede for arten. Ederfugl yngler med over 1000 par og på næsten alle øer i Det Sydfynske Øhav. Arten har været i fremgang i området, og kommunen har derfor ikke givet arten højeste prioritet. Arten er som ynglefugl ikke på udpegningsgrundlaget. DCE Århus Universitet (2023) vurderer, at antallet af ederfugl som trækfugl i området er fluktuerende, og at arten er godt beskyttet af vildtreservatets bestemmelser og særfredning. Plettet rørvagtelt konstateres kun med ganske få individer årligt og næsten udelukkende på arealer ejet af Naturstyrelsen eller Fugleværnsfonden. Der er skabt nye levesteder for arten i Ålemosen og Piledybet på Langeland. Der var i seneste handleplan ikke planlagt indsatser for klokkefrø, men der blev oprenset 12 vandhuller til gavn for arten på Ærø. Desuden blev der i 2021 påbegyndt indsats for klokkefrø på Skarø, for at fremtidssikre levestederne i forhold til højere havvandsstand."</p>
	<p>MST gør opmærksom på, at der i udkastet til handleplanen er medtaget indsatser for grønbroget tudse, som ikke kan betragtes som en udmøntning af de bindende retningslinjer i indsatsprogrammet i den statslige Natura 2000-plan.</p>	<p>Administrationen kan tilslutte sig Miljøstyrelsens kommentar og foreslår tekst taget ud af handleplanen.</p>	<p>I tabel 2 udtages teksten: "Etablering af vandhuller ved Ommel af Amphi consult med fokus på Grønbroget tudse".</p>

	<p>MST bemærker, at kommunen i afsnit med redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan skriver, at det ikke har været muligt at gennemføre den nødvendige indsats i forhold til levesteder for rørdrum, og muligvis plettet rørvagtel.</p> <p>MST forventer, at Natura 2000-handleplanen for anden planperiode opfyldes så hurtigt som muligt og senest i løbet af denne tredje planperiode. MST gør opmærksom på, at det bør fremgå af Natura 2000-handleplanen, hvordan kommunen forventer at gennemføre de manglende indsatser.</p>	<p>Det er korrekt, at det ikke har været muligt at gennemføre hele den nødvendige indsats for plettet rørvagtel. Administrationen kan tilslutte sig MSTs kommentar og foreslår en tilretning af teksten.</p>	<p>I afsnit om indsatser for arter under Foreløbig vurdering af gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan (afsnit 3.2) ændres sætningen: <i>"mens en indsats for plettet rørvagtel ikke har kunnet gennemføres"</i> til <i>"mens en delindsats på 15 ha ud af den samlede indsats på 30 ha for plettet rørvagtel ikke har kunnet gennemføres"</i></p> <p>Efter indledende afsnit under overskriften "<u>Behov for indsatser</u>", (afsnit 4) tilføjes følgende tekst: <i>"Videreførte indsatser for rørdrum og plettet rørvagtel fra 2. planperiode gennemføres så hurtigt som muligt i 3. planperiode ved med korrekt pleje af arealerne at sikre, at levestederne opnår mindst god tilstand for arterne."</i></p>
	<p>MST bemærker, at afsnit i Natura 2000-handleplanen om, at tilstanden af levestederne for almindelig ryle sikres, skal tydeliggøres.</p>	<p>Administrationen kan tilslutte sig Miljøstyrelsens kommentar og foreslår en tilføjelse i teksten.</p>	<p>I tabel 6 indsættes række med følgende tekst: <i>"Sikring af ynglelokaliteter for almindelig ryle"</i></p> <p><u>Under "Ny indsats" skrives:</u> <i>"4"</i></p> <p><u>Under "Samlet behov for indsats" skrives:</u> <i>"4"</i></p>
	<p>MST bemærker, at følgende afsnit fra Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 skal tydeliggøres i afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen: <i>"Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes"</i>.</p>	<p>Administrationen kan tilslutte sig Miljøstyrelsens kommentar og foreslår tekst herom tilføjet i handleplanen.</p>	<p>I afsnit 4 indsættes følgende tekst: <i>"Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes. Projekterne er indsats for etablering af rigkær, restaurering og gravning af vandhuller for klokkefrø og stor vandsalamander, forbedring af ynglelokaliteter for havterne og klyde, forbedring af ynglelokalitet for rørdrum, forbedring af ynglelokaliteter for engsnarre og for plettet rørvagtel. Projekterne fremgår også af tabel 5 og 6."</i></p>

	MST bemærker, at følgende afsnit fra Natura 2000-planen for nyeste planperiode 2022-27 skal tydeliggøres i afsnittet herom i Natura 2000-handleplanen: "Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats".	Administrationen kan tilslutte sig Miljøstyrelsens kommentar og foreslår tekst herom tilføjet i handleplanen.	I afsnit 4 indsættes følgende tekst: <i>"Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning og fortsat afgræsning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats."</i>
	MST gør opmærksom på, at planlagte indsatser for rydning af invasive arter er planlagt med "op til x ha". Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram fremgår et specifikt areal skal dette fremgå.	Formuleringen med 'op til' 37 ha er medtaget, fordi der ikke er invasive arter på hele det angivne areal på 37 ha. Der skal faktisk derfor ikke bekæmpes invasive arter på 37 ha, men kun på dele af de 37 ha. Det er korrekt, at dette kan misforstås og derfor indstilles til, at arealangivelsen ændres til de angivne 37 ha.	I tabel 5: 'Behov for indsatser for naturtyperne' ændres arealangivelsen for bekæmpelse af invasive arter: fra 'op til 37 ha' til '37 ha' for både 'Ny indsats' og 'Samlet behov for indsats'.
	MST konstaterer, at forslag til Natura 2000-handleplan er mangelfuldt, idet de offentlige lodsejeres indsats på lysåbne arealer mangler i oversigten over fordelingen af indsatsen mellem myndigheder og offentlige lodsejere.	Ifølge 'Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner', skal handleplanen ikke omfatte offentligt ejede arealer, når der for sådanne foreligger forvaltningsplaner. Forvaltningsplanerne for Naturstyrelsens arealer bliver vedlagt som bilag til den endelige handleplan. Af hensyn til læsernes forståelse af handleplanen medtages bemærkning som anført under indstilling.	Under tabel 7 indsættes følgende tekst: <i>"Naturstyrelsens lysåbne arealer indenfor Natura 2000-området er ikke medtaget i tabel 7. De fremgår af bilag 1."</i>
	MST gør opmærksom på, at det er uklart, hvad der menes med, at Faaborg-Midtfyn Kommune ikke indgår i tabel 7. Kommunens andel af området er lille – men for de 4 ha habitatnatur kommunen er myndighed for må	De 4 ha habitatnatur i Faaborg-Midtfyn Kommune er udeladt af tabel 7 for overskuelighedens skyld. Administrationen kan tilslutte sig MSTs kommentar og foreslår medtaget forklarende tekst under tabellen.	I tekst der følger efter tabel 7 indsættes 'inkl. Faaborg-Midtfyn Kommune': <i>"Myndighederne, inkl. Faaborg-Midtfyn Kommune, er ansvarlige, jfr. ovenstående fordeling, for gennemførelse af handleplanen"</i>

	planen ikke rejse tvivl om, hvorvidt kommunalbestyrelsen er indstillet på at opfylde sine forpligtelser.		
3. Ærø i Centrum (ved Metha Feddersen)	Der gøres opmærksom på, at Danmarks natur er i dårlig tilstand og at handleplanen er forsinket. Og at kvælstofudledningen ikke er indeholdt i handleplanen.	Borgerens bemærkning er ikke relateret til handleplanens indhold. Handleplanen er forsinket fordi statens Natura 2000-plan, som ligger til grund, var forsinket. Årsagen til, at kvælstofudledningen ikke indgår i handleplanen er, at kvælstofudledningen reguleres via vandområdeplanerne.	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer. .
4. Dansk ornitologisk forening (DOF)	Vedr. indsatser i sidste planperiode ønsker DOF mere viden om, hvad der er gennemført og hvor. Der spørges konkret også til, om kommunen sikrer information til kajakroere og surfere mht. beskyttelse af ynglefugle.	Administrationen er enig i, at vi kan være mere tydelige med hensyn til, hvilke indsatser, der er gennemført og hvor. Dette adresseres med tekster under indstilling vedr. høringssvar fra Miljøstyrelsen. Vedr. information til kajakroere og surfere har kommunen været i løbende kontakt med udgivere af bl.a. "Øhavskortet" for at sikre tidssvarende information af brugerne af Det Sydfynske Øhav.	Se under høringssvar fra Miljøstyrelsen. <u>I afsnittet Indsatser for arter (afsnit 3.2) indsættes følgende tekst:</u> <i>"Kommunen har været i løbende kontakt med udgivere af bl.a. "Øhavskortet" for at sikre tidssvarende information af brugerne af Det Sydfynske Øhav."</i>
	DOF ønskes en beskrivelse af effekten af indsatserne i de 2 forgangne planperioder. Der ønskes en konkret vurdering af de enkelte tiltag. Der ønskes en vurdering af, hvorvidt handleplanen er gennemført.	I følge § 2 stk. 4 i 'Bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner' skal handleplanen indeholde en redegørelse for gennemførelse af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er realiseret. Det er således ikke kommunens opgave at vurdere effekten af indsatserne. Effekterne vurderes i Miljøstyrelsens basisanalyser, der udarbejdes på baggrund af Miljøstyrelsens Novana-undersøgelser.	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer.

	Vedr. planlagte indsatser savner DOF beskrivelser af indsatsernes karakter og placering.	Handleplanen må ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen. Handleplanen kan derfor ikke beskrive planlagte indsatser placering. Men kommunen kan dog beskrive karakteren af forskellige tiltag, der planlægges gennemført, og derfor foreslås tilføjet tekst herom i handleplanen.	I afsnit 4 under 'Behov for indsatser' indsættes følgende tekst: <i>"Indsatser til gavn for både naturtyper og arter vil være afgræsning, slåning og/eller rydning. Herudover anvendes indsatser som bekæmpelse eller frahegning af prædatorer, skiltning m.v. for at undgå menneskelige forstyrrelser og etablering/restaurering af vandhuller for at gavne fugle og padder."</i>
	DOF foreslår, at kommunen som indsats arbejder for, at den kommende revision af bekendtgørelsen for Sydfynske Øhav Vildtreservat vil medtage flere forstyrrelsesfri områder for terner og klyde.	Under afsnit 6, 'Prioritering af den forventede indsats', er beskrevet, at revision af vildtreservatbekendtgørelsen forventes at indgå som en af flere indsatser for at forbedre ynglelokaliteter for ynglefugle.	Giver ikke anledning til ændringer.
	Høringssvaret udpeger en række områder, hvor DOF mener, at man med naturgenopretningsprojekter med vandstandshævning vil kunne forbedre levesteder for en række arter på udpegningsgrundlaget som splitterne, plettet rørvagtel, engsnarre og rørdrum. Der peges på Siø, Henninge Nor, Gråsten Nor og Stokkeby Nor.	Da der ikke er krav om ændring af vandstanden i statens Natura 2000-plan er der ikke medtaget indsatser herom i handleplanen. Der er løbende blevet arbejdet med projekter på flere af de nævnte lokaliteter, men på grund af bl.a. manglende lodsejertilslutning er der ikke gennemført nye projekter i de nævnte områder. Et projekt med hævnning af sommervandstanden i Stokkeby Nor indgår i den fælleskommunale LIFE-ansøgning, der pt. er i behandling hos EU.	Giver ikke anledning til ændringer.
6. Miljøstyrelsen (MST)	MST er blevet opmærksom på en sætning om reservatbestemmelser fra anden planperiode, hvor der var indsat en indsats for N127, som endnu ikke er færdig – opgaven er	MSTs ønske om ændringer anbefales medtaget.	I afsnit 3.1 'Redegørelse for gennemførelse af sidste Natura 2000-handleplan' indsættes følgende tekst: <i>"Miljøstyrelsen er i gang med revidering af reservatbestemmelserne og indsatsen føres videre ind i tredje planperiode."</i>

	<p>komplikeret, hvorfor opgaven fortsætter ind i tredje planperiode.</p> <p>Indsatsen lød således: "<i>Naturstyrelsen vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet [Det Sydfynske Øhav].</i>"</p>		<p>Til sidst i afsnit 4 'Behov for indsatser' indsættes følgende tekst: "<i>Miljøstyrelsen viderefører indsatsen vedr. revidering af reservatbestemmelserne i området.</i>"</p> <p>I afsnit 6 'Prioritering af den forventede indsats' indsættes følgende tekst: "<i>Miljøstyrelsen prioriterer fortsat arbejdet med revision af reservatbestemmelserne.</i>"</p>
7. Danmarks Naturfredningsforening (DN)	<p>DN anfører, at handleplanerne er utilstrækkelige for først og fremmest Monnet med tilstødende arealer og Vejlen.</p>	<p>Da Vejlen på Tåsinge ejes af Naturstyrelsen er indsatser i Vejlen behandlet i Naturstyrelsens forvaltningsplan, der er resumeret i bilag 1. Bemærkninger hertil angår derfor ikke den kommunale handleplan.</p>	<p>Giver ikke anledning til ændringer.</p>
	<p>DN bemærker, at der i handleplanerne med forvaltningstiltag for arterne Brushane, Rørdrum, Rørhøg, Fjordterne, Havterne og Klyde siges meget lidt konkret for at fremme bestanden. Grundlæggende er samtlige arter i tilbagegang på lokaliteterne.</p>	<p>I følge den seneste basisanalyse er tilstanden af naturtyperne på Monnet høj eller god.</p>	<p>Giver ikke anledning til ændringer.</p>
	<p>DN anfører, at der skal der en langt mere udførlig handleplan til, for at forbedre biotoperne Monnet og Tåsinge Vejlen og standse tilbagegangen.</p>	<p>Kun arterne Havterne og Fjordterne er i følge bogen "Kystfuglene omkring Fyn" i tilbagegang. Brushane har ikke ynglet i området i op mod 20 år. Det er administrationens vurdering, at prædation fra ræv er den væsentligste årsag til, at Monnet ikke rummer flere ynglefugle. Der er foretaget bekæmpelse af ræv i den forgangne planperiode, og indsats overfor ræv på Monnet planlægges videreført.</p>	<p>Giver ikke anledning til ændringer.</p>

	DN gør opmærksom på, at EU stiller krav om 30 procent beskyttet natur, hvilket også medfører at kommunernes indsats for at bevare eksisterende natur, bør styrkes betragteligt.	DNs bemærkning om EU-krav til beskyttet natur er ikke relevant i forbindelse med denne handleplan.	Giver ikke anledning til ændringer.
	DN anfører, at der ikke tages hensyn til fremtidige havvandstigninger. Dette vil påvirke Monnet og Vejlen negativt – det er vigtigt at sikre, at naturtyperne kan bevares i fremtiden på trods af vandstandsstigninger.	Administrationen bemærker at indsatser til sikring af naturværdier, som kan trues af højere havvandsstand på strandenge, ikke er en del af retningslinjerne i Natura 2000-planen for Sydfynske Øhav, og er derfor heller ikke en del af handleplanen. Svendborg Kommune arbejder med dette som del af klimahandleplanen for Svendborg Kommune.	Giver ikke anledning til ændringer.
Søer ved Tårup og Klintholm			
5. Miljøstyrelsen (MST)	MST gør opmærksom på, at vi har angivet indsats med bekæmpelse af invasive arter på 'op til' 2 ha. Da der i Natura 2000-planens indsatsprogram (som vi skal leve op til) fremgår et specifikt areal på 2 ha, hvor der skal bekæmpes invasive arter, skal dette fremgå som minimumsareal.	Formuleringen med 'op til' 2 ha er medtaget, fordi der ikke er invasive arter på hele det angivne areal på 2 ha. Der skal faktisk derfor ikke bekæmpes invasive arter på 2 ha, men kun dele af de 2 ha. For at undgå misforståelser indstilles til, at arealangivelsen ændres til de angivne 2 ha.	I tabel 3 'Behov for indsatser for naturtyperne' ændres arealangivelsen for bekæmpelse af invasive arter, strandvolde (første linje): fra 'op til 2 ha' til '2 ha' for både 'Ny indsats' og 'Samlet behov for indsats'.
7. Danmarks Naturfredningsforening (DN)	DN efterlyser bedre mulighed for at vurdere den indsats, der er gennemført i de to første planperioder, og vurdere den indsats administrationen vil gennemføre ved Klintholm i 2022-2027.	Se bemærkninger nedenfor.	Se nedenfor.

	DN støtter indsatsen med bekæmpelse af invasive arter på 2 ha strandvolde.		Giver ikke anledning til ændringer.
	DN refererer til beskrivelsen af indsatsen for områdets småsøer og bestand af klokkefrø samt stor vandsalamander, herunder beskyttelse mod oversvømmelse, hvis en undersøgelse viser det hensigtsmæssigt. DN finder, at beskrivelsen er så ukonkret, at DN ikke har mulighed for at kommentere herpå.	I gennem flere årtier er tilstanden i småsøerne på Klintholm fulgt løbende, og der er foretaget oprensning, når det har været hensigtsmæssigt af hensyn til søernes tilstand og for klokkefrø. Herved kan vi sætte ind med den rette indsats på det rette tidspunkt. Administrationen vurderer, at denne tilgang er den mest hensigtsmæssige. Beskyttelse af vandhullerne mod oversvømmelse fra havet er aktualiseret af de seneste års højvandshændelser. Vi har brug for nærmere undersøgelse af terrænforholdene mv. for der i gennem at kunne tilrettelægge den nødvendige indsats. Forundersøgelsen er således en del af indsatsen.	Giver ikke anledning til ændringer.
	DN finder, at beskrivelsen af indsatsen omkring afgræsning og af overdrev og udvikling af arealer med potentiale for udvikling af overdrev er for ukonkret til at der kan kommenteres på indsatsen.	Indsatsen er beskrevet med mange elementer (afgræsning, rydning, udvidelse og sammenkædning af overdrevsarealet, strukturskabende indsatser, assisteret frøspredning). Sammenholdt med Natura 2000-områdets meget beskedne udstrækning finder administrationen at indsatserne er velbeskrevet.	Giver ikke anledning til ændringer.
Rødme Svinehaver			
7. Danmarks Naturfrednings- forening (DN)	DN kan bakke op om de indsatser, der foreslås om end det er af meget begrænset omfang.	Der er ingen krav til nye indsatser i Natura 2000-planen.	Giver ikke anledning til ændringer.
	DN mener, at der bør stilles mere restriktive krav til kvælstofdeposition i takt med den øgede mængde nedbør. DN opfordrer til, at der arbejdes for – uanset myndighedsniveau,	Indsatsen for reduktion af kvælstofdepositionen sker gennem husdyrgodkendelsesloven og skal ikke indgå i Natura 2000-handleplanerne.	Giver ikke anledning til ændringer.

	at nedbringe kvælstofbelastningen fra omkringliggende dyrkede arealer – f.eks. i en radius på mindst 5 km.		
--	--	--	--